

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

XI kadencja

Zapis stenograficzny

ze wspólnego posiedzenia
Komisji Praw Człowieka
i Praworządności (9.)

oraz

Komisji Spraw Zagranicznych (6.)

18 kwietnia 2024 r.

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r. (druk senacki nr 73, druki sejmowe nr 231 i 251).

(Początek posiedzenia o godzinie 10 minut 02)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Grzegorz Schetyna)

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Witam serdecznie na posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Praw Człowieka i Praworządności.

Witam gości, pana ministra Śmieszka, panie senatorki, senatorów...

(*Senator Gabriela Morawska-Stanecka: ...ministra Bartoszewskiego.*)

...ministra Bartoszewskiego. Chciałem taką klamrą rządową podkreślić, jak ważna jest dla nas obecność 2 ministrów. Witam serdecznie.

Mamy dzisiaj w porządku obrad rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r. To są druki sejmowe nr 231 i 251.

Żeby nie przedłużać, poproszę przedstawicieli rządu... Czy panowie ministrowie zdecydowali, kto zacznie?

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Tak? Ministerstwo Spraw Zagranicznych jako pierwsze. W kolejności alfabetycznej, że tak powiem.

Bardzo proszę.

SEKRETARZ STANU W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH
WŁADYSŁAW TEOFIL BARTOSZEWSKI

Dzień dobry, witam.

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

To jest sprawa, która wydaje się drobna, ale jest istotna. Otóż w 2020 r. ok. 300 tysięcy obywateli Ukrainy przebywało na terenie Polski. Ostatnie wyliczenia wskazują, że jest ich w tej chwili ok. 1,5 miliona. Część tych obywateli, jak to zawsze wynika ze statystyki, popełnia przestępstwa. O ile są to przestępstwa poważne, nie ma z tym – z punktu widzenia kwestii legislacyjnych i kwestii wykonawczych – żadnego problemu. Jeśli ci przestępcy są sądzeni i dostają kary więzienia, to się je wykonuje i nie ma z tym najmniejszego problemu. Ale jeżeli są to drobne przestępstwa czy wykroczenia, za które są zasądzone w Polsce kary tzw. nieizolacyjne, czyli np. kary grzywny, to duża część tych skazanych... A o ile w roku 2020 Ukraińców skazanych na kary nieizolacyjne było trochę powyżej 7 tysięcy, o tyle w roku 2021 i 2022 było ich 37–38 tysięcy. To był znaczący wzrost spowodowany większą liczbą Ukraińców przebywających na terytorium Polski. Otóż, jak się okazuje, Ukraińcy, którzy byli skazywani na kary nieizolacyjne, ze względu na to, że nie przewidziano tego w odpowiedniej ustawie, po prostu wyjeżdżali z Polski i nie poddawali się karze. Sądy starały się ich ścigać na terenie obcego państwa, lecz było to nieefektywne,

powodowało to wzrost biurokracji po naszej stronie, wzrost kosztów. Po prostu doszliśmy do wniosku, że trzeba to uregulować.

Ja rzadko mam okazję pozytywnie wypowiadać się na temat działalności ustawodawczej – zwłaszcza jeśli chodzi o ustawodawstwo dotyczące wymiaru sprawiedliwości – naszych poprzedników z rządu PiS, którzy byli szkodnikami pierwszej klasy, jeżeli chodzi o wymiar sprawiedliwości...
(Przewodniczący Grzegorz Schetyna: ...ale teraz jest taki moment.)

...ale teraz jest taki moment. Akurat tak się składa, że to rozwiązanie przygotowane przez PiS, a nawet przez Solidarną Polskę, jest dobre. I my to rozwiązanie popieramy jako rząd. Poparła je jednogłośnie sejmowa Komisja Spraw Zagranicznych. To jest dobre rozwiązanie, które po prostu kodyfikuje tę sytuację, która nie była przewidywana w roku 1993, bo wtedy nie było takich mas Ukraińców.

Jest to po prostu... Stan obecny powoduje wzrost poczucia niesprawiedliwości wśród Polaków, którzy uważają, że tak nie powinno być. Jest to nieefektywne, ponieważ Ukraińcy są największą grupą skazanych spoza Unii Europejskiej, skazanych na kary nieizolacyjne, które są oczywiście orzekane znacznie częściej niż kary pozbawienia wolności. No, stąd jest poczucie, że należy to zmienić.

Co więcej, jest rzeczą interesującą, że zmiana tej umowy spowoduje, że prawodawstwo ukraińskie w tym względzie będzie zbieżne z prawodawstwem Unii Europejskiej, czyli w pewnym sensie pomagamy im przygotować się do akcesji do Unii Europejskiej. W związku z tym z punktu widzenia MSZ jest to ustawa, która powinna być uchwalona. Dziękuję bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję bardzo.
Minister Śmiszek? Bardzo proszę.

SEKRETARZ STANU W MINISTERSTWIE SPRAWIEDLIWOŚCI
KRZYSZTOF ŚMISZEK

Tak, bardzo krótko.
Szanowni Panowie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Pan minister Bartoszewski zabrał mi sporo chleba, bo powiedział właściwie o wszystkim, co jest najważniejsze. W pierwszej kolejności mówimy o tej ustawie, ale mówimy także o protokole. Tak, mamy umowę pomiędzy Polską a Ukrainą, umowę z 1993 r. o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych. Rzeczywiście jest tak, że pewnego rodzaju bolączką, ale także pewnego rodzaju niesprawiedliwością jest fakt, iż przekazywanie kar izolacyjnych działa bardzo dobrze, natomiast przekazywanie kar nieizolacyjnych nie działa w ogóle, bo nie mamy podstawy prawnej.

Nie powtarzając tego, co powiedział pan minister Bartoszewski, chciałbym tylko zwrócić uwagę na jedną kwestię, która czasami pojawia się w debacie. Chodzi tutaj o tzw. decentralizację obrotu. Decyzje w tych sprawach, decyzje o przekazaniu wykonania konkretnej kary na Ukrainę będą podejmowały sądy, przy czym jest to opcja fakultatywna. Minister sprawiedliwości zawsze będzie miał możliwość przyjrzenia się sprawie, przejęcia sprawy i zadecydowania, czy takie wykonanie przekazać, czy też nie.

Rzeczywiście jest to problem... albo inaczej: wyzwanie. Mamy znacznie więcej Ukraińców. Chciałbym tylko zaznaczyć, że Ukraińcy nie są narodowością, która popełnia relatywnie najwięcej przestępstw w Polsce. Niemniej mając na uwadze tak liczną obecność naszych sąsiadów w naszym kraju, uważamy, że trzeba to uregulować. Rzeczywiście to poprzednie kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości wypracowało projekt tej ustawy, a przede wszystkim protokół, ale my to mocno popieramy. Z punktu widzenia aspiracji unijnych, jeśli chodzi o Ukrainę, jest niezwykle istotne, że ten protokół, to porozumienie w dużej części opiera się na instrumentach funkcjonujących

Wspólne posiedzenie Komisji Praw Człowieka i Praworządności (9.)
oraz Komisji Spraw Zagranicznych (6.)

w ramach Unii Europejskiej, a także na praktyce stosowania tych instrumentów współpracy, instrumentów prawnych. Bardzo dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję bardzo.
Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi do ustawy? Bardzo proszę.

GŁÓWNY LEGISLATOR W BIURZE LEGISLACYJNYM W KANCELARII SENATU
RENATA BRONOWSKA

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.
Biuro Legislacyjne nie zgłasza uwag.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję bardzo.
Czy ktoś z państwa senatorów chciałby zabrać głos?
Panowie, bardzo proszę.

SENATOR
GRZEGORZ CZELEJ

Ja mam pytanie, które może nie dotyczy wprost samej ustawy. Czy jest jakiś typ przestępstw, który dominuje, który jest szczególnym problemem, jeśli chodzi o Ukraińców? Mam tutaj na myśli strukturę społeczną naszych gości. Są to chyba głównie kobiety, jeżeli procentowo byśmy na to popatrzyli.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję.
(Wypowiedź poza mikrofonem)
Za sekundę.
Drugie pytanie, bardzo proszę.

SENATOR
MAREK KOMOROWSKI

Panowie Przewodniczący! Szanowni Państwo!
Ja mam nie tyle pytanie, ile uwagę do pana ministra Bartoszewskiego. Bardzo bym prosił, żeby pan powstrzymał się od komentarzy niemerytorycznych, nie dotyczących tej ustawy, żeby nie komentował pan, kto tu jest, był czy będzie...

(Przewodniczący Grzegorz Schetyna: Ale...)

...największym szkodnikiem, bo to jest pana prywatne stanowisko. Część senatorów ma całkiem odmienne stanowisko. Nie chciałbym, żeby ta debata przerodziła się w tym momencie w dyskusję na temat szkodnictwa w polskim systemie prawnym, w polskich instytucjach publicznych lub w polskim wymiarze sprawiedliwości. To są opinie niemerytoryczne. To nie jest debata na temat szkodnictwa w polskim systemie prawnym, więc bardzo bym prosił, żeby od takich komentarzy się powstrzymać.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję bardzo za to pytanie.

Chciałbym tylko powiedzieć, że nie wydaje mi się, żeby to, o czym mówił pan minister Bartoszewski, wykraczało poza normę komentarza do ustawy, która została...

(*Senator Marek Komorowski: A mnie się wydaje, Panie Przewodniczący, że...*)

Ale teraz ja... Nie udzieliłem panu głosu.

(*Senator Marek Komorowski: Panie Przewodniczący, pozostaniemy przy odmiennych stanowiskach w tej kwestii.*)

Ale nie udzieliłem panu głosu.

Ja uważam, że...

(*Senator Marek Komorowski: Mamy tutaj równe prawa do zabierania głosu.*)

Nie, ja jestem przewodniczącym, a pan nie. Wszystko jest przed panem, Panie Senatorze.

Bardzo proszę, senator Bieńkowski.

SENATOR
KRZYSZTOF BIEŃKOWSKI

Panie Przewodniczący, ja chciałbym odnieść się do wypowiedzi pana ministra Bartoszewskiego. Wystarczy porównać wypowiedzi obu panów ministrów, żeby stwierdzić, która była merytoryczna, a która nie. Pan minister za bardzo wszedł w politykę, o której dzisiaj nie rozmawiamy.

Druga sprawa. Sformułowanie „mas Ukraińców” też mi się nie podobało. Można było innym językiem, takim bardziej dostojnym, przemawiać – „liczba Ukraińców”, a nie „masa Ukraińców”. Dziękuję bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Przyjmujemy te uwagi senatora Bieńkowskiego.

Pan minister Śmiszek? Bardzo proszę o odpowiedzi na pytania.

SEKRETARZ STANU W MINISTERSTWIE SPRAWIEDLIWOŚCI
KRZYSZTOF ŚMISZEK

Tak, bardzo krótko.

Dane statystyczne, które są dostępne, zarówno te przygotowywane przez Prokuraturę Krajową, jak i przez wydział statystyki w Ministerstwie Sprawiedliwości, nie wskazują na jakieś nadzwyczajne, odbiegające od normy przestępstwa. Akty czy czyny zabronione popełniane przez Ukraińców są porównywalne do tych czynów, które popełniają Polacy. Są to głównie przypadki jazdy po alkoholu, kradzieży i posiadania narkotyków. Porównując to do czynów zabronionych popełnianych przez Polaków, nie widzimy tutaj jakichś specjalnych trendów. Są to po prostu te najbardziej pospolite przejawy nieprzestrzegania prawa.

PRZEWODNICZĄCY
GRZEGORZ SCHETYNA

Dziękuję bardzo.

Więcej pytań nie ma.

Czy są poprawki do ustawy?

Jeżeli nie ma, to uznaję, że dyskusja została zamknięta.

Przeprowadzę głosowanie.

Wspólne posiedzenie Komisji Praw Człowieka i Praworządności (9.)
oraz Komisji Spraw Zagranicznych (6.)

Nie ma wniosku o odrzucenie ustawy. Jest wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek, ja go zgłaszam.

Kto jest za przyjęciem wniosku o przyjęcie ustawy bez poprawek? Proszę o podniesienie ręki.
(10)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję bardzo.

Jednogłośnie.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Musimy wyznaczyć senatora sprawozdawcę. Chciałbym zgłosić panią marszałek Gabrielę Morawską-Stanecką.

Czy przyjmuje pani tę propozycję? Tak.

Czy są inne kandydatury, inne kandydatki, inni kandydaci? Nie ma.

Uznajemy, że przyjęliśmy kandydaturę pani marszałek Morawskiej-Staneckiej na sprawozdawcę naszych komisji. Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, Panowie Ministrowie, dziękuję.

Zamykam posiedzenie komisji.

(Koniec posiedzenia o godzinie 10 minut 16)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie:

Biuro Edukacji, Promocji i Wydawnictw, Dział Wydawniczy